

Shrnutí hlavních poznatků

- Ústecký kraj je jedním z věkově nejmladších krajů v České republice. Podíl osob ve věku 0–29 let (32,4 %) byl druhý nejvyšší po Středočeském kraji. Z pohledu dlouhodobého vývoje se však podíl mladé generace, stejně jako v celé ČR, snižoval. Mírně zlepšující trend vidíme u dětí ve věkové skupině 0–14 let.
- Průměrný věk obyvatel kraje se obdobně jako v celé ČR zvyšuje. V roce 2016 dosáhl v kraji 41,6 let, zatímco v roce 2007 byl 39,4 let. Od roku 2012 byl průměrný věk obyvatel kraje druhý nejnižší po Středočeském kraji, v předchozích letech byl v mezikrajovém srovnání nejnižší.
- Postupné stárnutí obyvatelstva zachycuje index stárí, který vyjadřuje kolik obyvatel ve věku 65 a více let připadá na 100 dětí ve věku 0–14 let. V roce 2016 měl hodnotu 115, zatímco v roce 2007 hodnotu 85. Počet seniorů poprvé převážil nad počtem dětí v roce 2012. Index ekonomického zatížení, který vyjadřuje poměr neproduktivní složky obyvatelstva, tedy dětí a osob 65 a více let na 100 osob v produktivním věku měl v roce 2007 hodnotu 39,5 a v roce 2016 již 52.
- S odkladem mateřství na pozdější dobu se zvyšuje průměrný věk matek, který v Ústeckém kraji v roce 2016 dosáhl 29,3 roku, od roku 2001 se tak zvýšil o 2,7 roku. Negativním jevem je zvyšující se podíl dětí narozených mimo manželství. V roce 2016 představoval v kraji 64,2 % dětí, u žen do 29 let dokonce 74,4 %, proti roku 2001 vzrostl podíl mimomanželských dětí u mladých matek o více než dvě třetiny a byl mezi kraji jednoznačně nejvyšší.
- Snižuje se míra plodnosti, tedy počet živě narozených dětí ženám v určité věkové kategorii, připadající na 1 000 žen středního stavu v dané věkové kategorii. Mezi roky 2007 a 2016 představoval pokles u 15 až 49letých v kraji 3,5 bodu, zatímco u žen ve věkové skupině 25–29letých 10,5 bodu.
- Negativním jevem Ústeckého kraje je dlouhodobě vysoká potratovost, a to i přesto, že počet potratů za posledních deset let poklesl téměř o pětinu a snížila se i potratovost, přesto byl ukazatel v porovnání s ostatními kraji nejvyšší. Míra potratovosti žen ve věku 15–49 let se za posledních 10 let snížila o 2,6 bodu. Nejvíce potratů na 1 000 žen daného věku bylo provedeno u 25–29 a 30–34letých žen. Pozitivní byl pokles počtu umělých přerušení těhotenství, od roku 2001 téměř o dvě pětiny.
- Nárůst celkového počtu zemřelých v kraji mezi roky 2001 a 2016 dosáhl 2,3 %, počet zemřelých mladých lidí však o více než třetinu poklesl, podíl zemřelých osob do 29 let na celkovém počtu zemřelých se snížil o 0,9 p.b. Příznivý byl vývoj úmrtnosti novorozenců i kojenců v kraji, v mezikrajovém srovnání byly však relativní ukazatele novorozenecké a kojenecké úmrtnosti trvale jedny z nejvyšších. Naděje dožití nebo-li střední délka života se v kraji i v celé ČR zvyšuje, hodnoty v kraji však patří stále k nejnižším.
- Současný trend pro vstup do manželství v pozdějším věku se projevil ve všech věkových skupinách snoubenců do 29 let věku, poklesl jejich počet i podíl na celkovém počtu uzavřených sňatků. Výrazněji se dlouhodobý pokles projevil u ženichů než u nevěst. Zvýšil se průměrný věk při prvním sňatku, u ženichů v Ústeckém kraji za posledních 15 let o 5,3 roku a u nevěst o 5 let. Průměrný věk ženichů v roce 2016 v kraji dosáhl 32,8 roku, u nevěst 29,8 roku. V mezikrajovém srovnání byli ženichové v kraji druzí nejstarší a nevěsty obsadily třetí nejvyšší příčku mezi kraji. Podstatně se snížil podíl rozvodů mladých lidí na celkovém počtu rozvedených osob.
- V posledních deseti letech se poměr počtu přistěhovalých a vystěhovalých osob z kraje změnil. Zatímco v letech 2007 a 2008 byla výsledná migrace kladná, od roku 2009 převažoval počet vystěhovalých nad přistěhovalými - migrace byla záporná. Stejně tomu bylo i u 15–29letých, naprosto tomu u 0–14letých byla v prvních dvou i v posledních dvou srovnávaných letech migrace kladná.
- Podíl všech cizinců na celkovém počtu obyvatel se v kraji v posledních letech zvyšoval, zatímco u mladých lidí do 29 let mírně klesal. Podíl cizinců 0–29letých na celkovém počtu cizinců v kraji dosáhl v roce 2016 26,2 % a byl čtvrtý nejnižší mezi kraji.
- U mladých lidí ve věku 15 až 29 let mají podstatnou převahu svobodné ženy (85,7 %) i muži (93,1 %). Následují vdané ženy (12,4 %) a ženatí muži (5,9 %), malé procento rozvedených a nepatrné procento ovdovělých. V porovnání s průměrem ČR byl s výjimkou vdaných a ženatých mladých lidí podíl ostatních vyšší než republikový průměr.
- Podle projekce obyvatelstva do roku 2050 se očekává snižování počtu obyvatel ve většině krajů včetně Ústeckého. Pokles v kraji by měl představovat téměř 102 tisíc osob (12,3 %). U dětí do 15 let se počet obyvatel podle prognózy sníží o 30 % a u obyvatel v produktivním věku o 27 %. U obyvatel ve věku 65 a více let by mělo dojít k nárůstu zhruba o 62 %.

- Nejpočetnější skupinu ve vzdělanostní struktuře 20–24letých tvořilo u mužů i žen úplné střední vzdělání s maturitou a vyšší odborné vč. nastavbového. Ve věkové skupině 25–29letých bylo u mužů nejrozšířenějším dokončeným vzděláním střední vzdělání vč. vyučení bez maturity, zatímco u žen to bylo úplné střední vzdělání s maturitou a vyšší odborné vč. nastavbového. Vyšší podíl vysokoškoláků byl u mladých žen než u mužů.
- Počet dětí navštěvujících mateřskou školu v posledních dvou letech v Ústeckém kraji poklesl. Z celkového počtu dětí ve věku 3–6 let chodilo v roce 2016 do mateřské školy 72,5 % dětí. Tento podíl byl nejnižší mezi kraji. V posledních třech letech se v MŠ výrazněji zvyšuje podíl dětí do 2 let věku. Zvyšuje se počet žáků základních škol, zatímco klesá počet studentů na středních školách. Nadpoloviční většina studentů vysokých škol v kraji preferuje prezenční formu studia. Převažujícím typem studia byl bakalářský studijní program, čtvrtina studentů navštěvovala magisterské navazující studium.
- V Ústeckém kraji byl nejvyšší počet zařízení s ústavní péčí pro děti a mládež mezi kraji. V porovnání s republikovým průměrem byl v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy vyšší podíl dětí před zahájením povinné školní docházky, naopak nižší podíl s povinnou a dokončenou školní docházkou. Počet dětí v dětských domovech v Ústeckém kraji byl nejvyšší v porovnání s ostatními kraji, zatímco počet pobytových dnů v kraji byl nejnižší ze všech.
- Nejvyšší míru ekonomické aktivity v roce 2016 jsme u mladých lidí v Ústeckém kraji zaznamenali u 25–29letých (celkem 76,6 %, u mužů 93,6 % a u žen 58,1 %). Průměrnou míru ekonomické aktivity ČR překračuje kraj ve věkových skupinách 15–19letých a u 20–24letých, naproti tomu u mladých lidí ve věku 25 až 29 let byla nižší než průměr ČR.
- Ve struktuře zaměstnaných mladých lidí (20–29 let) převažoval, ještě více než u pracujících osob celkem, podíl zaměstnanců (83 až 85 %). S výjimkou skupiny pomáhajících rodinných příslušníků byl podíl ostatních skupin týkajících se postavení v zaměstnání nižší než u pracujících osob celkem. Z pohledu odvětví ekonomické činnosti měl v kraji nejvýznamnější podíl průmysl. U mladých mužů mělo druhé nejvyšší zastoupení stavebnictví, kdežto u mladých žen obchod a opravy spotřebního zboží. Zaměstnanost 20–24letých v kraji byla šestá nejvyšší mezi kraji, ve skupině 25–29letých druhá nejnižší.
- Průměrná mzda i plat u mužů ve věku 20 až 29 let v roce 2016 v Ústeckém kraji se umístily na druhé nejnižší příčce, mzda u žen byla čtvrtá nejnižší, ale plat byl nejnižší mezi kraji. Medián mzdy u mužů v podnikatelské sféře byl druhý nejnižší mezi kraji a medián platu v nepodnikatelské sféře čtvrtý nejnižší. U žen se výše mediánu mzdy v kraji umístila na třetím nejnižším místě, zatímco medián platu byl nejnižší ze všech.
- Situace na trhu práce se v posledních letech zlepšuje. Od března 2016 převažoval počet volných pracovních míst nad počtem uchazečů o zaměstnání z řad absolventů i mladistvých. Z celkového počtu absolventů tvořily nadpoloviční většinu ženy, zatímco u mladistvých to byli muži. Nejvyšší podíl z absolventů škol celkem i žen v evidenci úřadů práce zaujímali absolventi úplných středních odborných škol bez vyučení, druhé v pořadí bylo střední odborné vzdělání s výučním listem.
- Z celkového počtu hospitalizovaných v lůžkových zařízeních s bydlištěm v Ústeckém kraji bylo 30,4 % mladých lidí do 29 let. V porovnání s republikovým průměrem byl krajský podíl vyšší o 1,7 p.b. a v mezikrajovém srovnání byl nejvyšší. Nejčastějším důvodem hospitalizace u dětí ve věku 1–9 let v kraji byly nemoci dýchací soustavy. U věkové skupiny 10–19letých se nejčastěji jednalo o poranění, otravy a některé jiné následky vnějších příčin, u 20–29letých to bylo těhotenství, porod a šestinedělí.
- Za rok 2015 bylo v Ústeckém kraji registrováno 152 907 pacientů pro obor praktický lékař pro děti a dorost. Téměř 29 % tvořily děti ve věku 5–9 let, 10–14letí více než čtvrtinu, více než pětinu pacienti od 1–4 let, junioři 15letí a starší zaujímali více než 19 % a zhruba 5 % dětí do 1 roku. Na 1 samostatnou ordinaci praktického lékaře pro děti a dorost v kraji připadalo 786 pacientů ve věku 0–19 let. V porovnání s ostatními kraji to znamenalo šestou nejnižší příčku.
- Podíl dětí, u nichž bylo kojení ukončeno již v průběhu šestinedělí představoval v Ústeckém kraji téměř 23 % a byl nejvyšší mezi kraji. Druhý nejvyšší byl podíl dětí nekojených vůbec. Naproti tomu podíl dětí kojených déle než 6 měsíců byl mezi kraji druhý nejnižší.
- Od narození dítěte jsou sledovány vrozené vady. V Ústeckém kraji se jejich počet v letech 2001 až 2014 pohyboval od 320 v roce 2005 až po 539 případů v roce 2012. V přepočtu na 1 000 živě narozených dětí byla hodnota nejnižší v roce 2008 a nejvyšší v roce 2012.
- V roce 2015 podstoupilo ultrazvukové vyšetření v prvním trimestru celkem 5 998 rodiček, v přepočtu na 1 000 rodiček se jednalo o tři čtvrtiny rodiček.

- Počet pacientů ve věku 15–19 let v přepočtu na 10 tisíc obyvatel stejného věku léčených v Ústeckém kraji na sennou rýmu byl v roce 2013 pátý nejnižší mezi kraji, na stálou alergickou rýmu šestý nejnižší. Počet pacientů s atopickou dermatitis (atopickým ekzémem) byl mezi kraji šestý nejvyšší, středovou pozici (sedmou nejnižší) obsazoval kraj u astma.
- Zdravotnická záchranná služba Ústeckého kraje absolvovala v roce 2016 celkem 88,5 tisíc výjezdů, z toho 10,5 % představovali mladiství ve věku 0–18 let. Jednalo se o nejvyšší hodnotu mezi kraji.
- V roce 2016 bylo v Ústeckém kraji poskytováno 359 různých druhů sociálních služeb (centra denních služeb, denní a týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, chráněná bydlení, azylové domy apod.).
- Nejvyšší podíl z výdajů na dávky státní sociální podpory a péstounské péče představoval v Ústeckém kraji v roce 2016 rodičovský příspěvek (45 %) a příspěvek na bydlení (37 %). Na dávky péstounské péče bylo vyplaceno více než 8 %, necelé 1 % představovala částka na porodné a pohřebné.
- Počet dětí v náhradní rodinné péči se v Ústeckém kraji zvyšoval. V roce 2016 bylo v náhradní péči rodin již více než 2,5 tisíce dětí, proti roku 2008 se jednalo o více než trojnásobek. Klesal počet dětí s nařízenou ústavní péčí, od roku 2008 téměř o 15 %.
- Počet příjemců sirotčího důchodu v Ústeckém kraji postupně klesal, jejich průměrná výše pozvolna rostla. Sirotčí důchod žen byl vyšší než důchod mužů.
- Z celkového počtu držitelů průkazu o zdravotním postižení bylo 6,3 % osob do 18 let. V mezikrajovém srovnání byl podíl mladistvých držitelů průkazu zdravotního postižení v Ústeckém kraji nejvyšší spolu s držiteli v Karlovarském kraji.
- Z celkového počtu hospodařících domácností v Ústeckém kraji tvořili 8 % domácnosti v čele s osobou ve věku 15–29 let. Tento podíl byl druhý nejvyšší mezi kraji. Na počtu domácností juniorů se téměř 55 % podílely domácnosti jednotlivců. Na celkovém počtu domácností jednotlivců v kraji se domácnosti juniorů jednotlivců podílely více než 12 %.
- Z celkového počtu domácností mladých lidí do 29 let bydlících samostatně v bytě jich 23,3 tisíc (téměř 83 %) obvykle bydlelo v bytech. V naprosté většině se jednalo o byty v bytových domech, a to u všech typů domácností. Převažovalo bydlení v nájemních bytech, následované byty v osobním vlastnictví.
- K využití volného času bylo v Ústeckém kraji provozováno 31 základních uměleckých škol a 30 až 48 poboček těchto škol. Zájmové vzdělávání poskytovalo rovněž 266 školních družin. Převážně pro starší žáky byly určeny školní kluby (v roce 2016 celkem 49). Dále bylo v kraji 35 středisek volného času.
- Využití mobilních technologií se neustále zvyšuje u všech generací. Téměř se zdvojnásobil podíl jednotlivců ve věku 16 a více let, kteří se k internetu připojovali pomocí mobilních telefonů, u věkové skupiny 16–29letých představoval nárůst téměř o dvě třetiny.
- 283 knihoven a 46 poboček v Ústeckém kraji registrovalo z celkového počtu čtenářů zhruba 28 % dětí do 15 let. Z celkového počtu 6–14 obyvatel kraje navštěvovalo knihovny více než 27 % dětí. Tento podíl byl nejnižší mezi kraji.
- Česká unie sportu v Ústeckém kraji evidovala z celkového počtu členů 42,5 % mládež ve věku 0–18 let. Podíl mládeže na celkovém počtu členů v kraji byl v mezikrajovém srovnání nejvyšší. Nejnavštěvovanějším sportem byl fotbal, nejvyhledávanějším sportem žen v kraji byl volejbal.
- Počet stíhaných nezletilých osob ve věku 1–14 let i mladistvých ve věku 15–17 let i spáchaných trestných skutků těmito věkovými skupinami v Ústeckém kraji patřil k nejvyšším mezi kraji. Ve struktuře spáchaných skutků dětmi do 17 let v kraji převažovaly z více než dvou pětín majetkové činy, více než pětinu tvořily násilné trestné činy, mravnostní činy představovaly téměř 11 %, z toho více než 80 % bylo pohlavní zneužívání ostatní a 13 % znásilnění.
- V Ústeckém kraji se v roce 2015 nacházelo 7 zdravotnických zařízení pro detoxikaci, z celkového počtu hospitalizovaných bylo téměř 9 % ve věku 0–19 let. Zhruba 64 % z nich se léčilo ze závislosti na alkohol, druhou nejrozšířenější závislostí u dětí a mladistvých byly ostatní nealkoholové drogy a třetí jiné stimulanty. Žádná hospitalizace pacientů do 19 let nebyla kvůli detoxikaci na opiáty ani kokain.
- V rámci voleb do zastupitelstev krajů v roce 2016 představovali mladí lidé ve věku 18–29 let více než 17 % oprávněných voličů. Kandidáti do 29 let tvořili více než 10 %. Do krajského zastupitelstva byl zvolen pouze 1 zastupitel ve věkové skupině 18–29 let. Ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014 tvořili mladí voliči zhruba 18 %. Z celkového počtu kandidátů bylo 10,4 % ve věku 18–29 let. Podíl zvolených zastupitelů ve věku 18–29 let na počtu kandidátů celkem dosáhl 7,7 %.

